

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมในศตวรรษใหม่เป็นยุคของความเร็วและความล้ำสมัยของเทคโนโลยี การสื่อสารความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูล ข่าวสารและการคมนาคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์จากยุคคอนาล็อกไปสู่ยุคดิจิทัล โลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ส่งผลกระทบต่อผู้คน ตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัวปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ ขาดภาวะผู้นำ ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีปัญหาทางอารมณ์จิตใจและมีความขัดแย้งในชีวิตได้ง่าย สอดคล้องกับสุวรรณา เรื่องกาญจนเศรษฐ์ (2553 : 222-232) กล่าวว่า ปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการปลูกฝังหรือเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีตั้งแต่วัยเรียนในระยะยาว เมื่อจบการศึกษาออกไปและก้าวเข้าสู่วัยรุ่นหรือเติบโตเป็นผู้ใหญ่ อาจส่งผลให้เป็นผู้ที่มีปัญหาพฤติกรรมหรือมีปัญหาขัดแย้งในจิตใจได้ ดังนั้นครูจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนภาวะผู้นำ และมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกัน เพื่อให้รอดพ้นจากการครอบงำความคิดของสื่อเทคโนโลยีและตั้งรับต่อการก้าวรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1) และโลกในยุคศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า องค์กรความรู้มากมายมหาศาลกำลังถูกสร้างขึ้นและหลั่งไหลไปสู่ทุกสังคมทั่วโลกอย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน เกิดผลกระทบอย่างมากต่อสภาพการดำเนินชีวิตของผู้คนทุกระดับ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติ หากไม่ได้รับการดูแลและจัดการ ที่เหมาะสมก็จะก่อให้เกิดการสูญเสียกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สรวงมณต์ สิทธิสมาน, 2557)

นอกจากนี้การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องดำเนินการเพื่อเตรียมคนไปเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรุนแรง พลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่ต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และการปรับตัว และทักษะที่เกี่ยวกับเด็กแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น ได้แก่ ทักษะการทำงานเป็นทีมและควมมีภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork & Leadership) (วิจารณ์ พานิช, 2556: 16) ประกอบกับจิตวิญญาณที่ผู้นำยุคใหม่ต้องมีคือการมีวิสัยทัศน์ (Visionary) การมีความรักให้ลูกน้อง (Passionate) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) มีความยืดหยุ่น (Flexible) มีความสามารถในการจูงใจ (Inspiring) มีการใช้นวัตกรรม (Innovation) มีความกล้า (Courageous) มีจินตนาการสูง (Imaginative) ชื่นชมการทดลอง (Experimental) ความเป็นอิสระ (Independent) (ภารดี อนันต์นาวิ, 2553: 5) อีกทั้งภาศึเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้ให้ความสำคัญกับทักษะที่เด็กและเยาวชนจะต้องมีและได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพคือทักษะการเรียนรู้และการคิด ซึ่งได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน การมีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท ทักษะพื้นฐานด้านข้อมูลและทักษะชีวิต ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความสามารถในการชี้นำตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะเหล่านี้ได้รับการยอมรับว่าเป็นทักษะที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำงานแก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ โดยการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย “โมเดลประเทศไทย 4.0” หรือ “Thailand 4.0” มาใช้เพื่อผลักดันประเทศให้หลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง (เพ็ญพร ทองคำสุก, 2553 : 21) ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกลุ่มพลังของชาติ คือ เด็กและเยาวชน การให้ความสำคัญกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนย่อมเป็นการเตรียมการเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กวันนี้ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า” (พสุ เดชะรินทร์, 2555: 37) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความสำคัญต่อนักเรียนและการพัฒนานักเรียน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่จะต้องมิกลไกในการส่งเสริมให้ดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนแกนนำหรือกิจกรรมสถานักเรียน มุ่งเน้นให้คิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาเป็น เป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคมและส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องขับเคลื่อนกิจกรรมนักเรียนแกนนำหรือกิจกรรมสภา

นักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำ การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน สถานักเรียนจึงเป็นรากฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เติบโตและเป็นพลังที่เข้มแข็งของชาติ (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2557 : 48)

โรงเรียนถือเป็นหน่วยปฏิบัติการทางการศึกษาที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีภาวะผู้นำนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสามารถในการปรับตัวและมีความยืดหยุ่นในการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในยุคการศึกษา 4.0 ที่มุ่งเน้นความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศผ่านกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การประชุมสัมมนาภาวะผู้นำนักเรียน การฝึกอบรมทักษะผู้นำนักเรียนให้มีภาวะความเป็นผู้นำการส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและการปฏิบัติจากสภาพแวดล้อมจริง (สมาน อัครภูมิ, 2557 : 45-46)

โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตั้งอยู่ตำบลบ้านศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า โรงเรียนบ้านอิต้อดอนหวายขม้นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียน บุคลากรและสถานศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่ประชาคมอาเซียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมและพึงพอใจ โรงเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำ และพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน แต่จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในภาพรวมของแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า ผู้เรียนยังไม่บรรลุผลตามเกณฑ์ที่คาดหวังด้านคุณภาพผู้เรียนในประเด็นการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลายและการมีภาวะผู้นำในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความเสียสละ อีกทั้งจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสามที่ผ่านมาได้มีข้อเสนอแนะในจุดที่ควรพัฒนาว่าโรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาผู้เรียนโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและควรปลูกฝังค่านิยม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โดยครูทุกกลุ่มสาระ

การเรียนรู้สอดแทรกในการสอน และในโครงการหรือกิจกรรม (โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น, 2562: 10)

จากการรายงานการคัดเลือกประธานนักเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนของโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่านักเรียนขาดความมั่นใจในการลงสมัครรับเลือกตั้ง อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำไม่ต้องการรับผิดชอบภาระงาน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากขาดการฝึกความเป็นผู้นำ ขาดการฝึกความรับผิดชอบต่อสังคมรอบตัว ขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการประสานงาน ขาดทักษะในด้านการให้ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม อีกทั้งขาดความกล้าที่จะแสดงออก ซึ่งเหล่านี้เป็นทักษะความสามารถของผู้ผู้นำนักเรียนที่ควรมีในยุคปัจจุบัน ขณะที่โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้นจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา มีนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนยังไม่มีรูปแบบการดำเนินงานสภานักเรียนและกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนแกนนำที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีขั้นตอนการได้มาของผู้ผู้นำนักเรียน โดยเฉพาะประธานสภานักเรียน จึงส่งผลทำให้การบริหารงานด้านผู้ผู้นำนักเรียนไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะการได้ของผู้นำบางปี การศึกษาเกิดจากการบังคับไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ ซึ่งการได้มาซึ่งผู้ผู้นำนักเรียนควรจากการสมัครของนักเรียน โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งตามระบบประชาธิปไตย ควรได้ผู้ผู้นำที่เป็นต้นแบบที่ดีให้กับรุ่นน้องเพราะนักเรียนแกนนำถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาโรงเรียน เพราะเป็นงานที่นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และเป็นกิจกรรมที่จะปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตยมีจิตวิญญาณในการใช้ธรรมาภิบาล รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีระบบ โดยรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีประสบการณ์ในด้านการบริหารและการปกครองนักเรียนโดยนักเรียนและเพื่อให้นักเรียนฝึกฝนการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของนักเรียน (โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น, 2561: 16-38)

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น มีความตระหนักถึงสภาพปัญหาและความสำคัญของการพัฒนาให้นักเรียนให้มีภาวะผู้ผู้นำนักเรียน จึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้ผู้นำของนักเรียนโรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้ผู้นำของนักเรียนจากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้ผู้นำต่างๆ และสร้าง

ชุดกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อให้ได้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้และเกิดการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายคือคณะกรรมการสภานักเรียนและนักเรียนแกนนำในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน และเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีภาวะผู้นำที่ดี สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนในฐานะเยาวชนที่จะเจริญเติบโตเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตสืบไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. รูปแบบและการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิತ್ತ้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เป็นอย่างไร
3. ผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิತ್ತ้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิತ್ತ้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

3.1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 เพื่อประเมินทักษะภาวะผู้นำนักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโดยใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.3. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน โดยใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญทั้งในเชิงทฤษฎีภาวะผู้นำ การเสริมสร้างภาวะผู้นำ รวมทั้งแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 นำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้ไปใช้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำนักเรียน องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียนตามแนวคิดภาวะผู้นำของ Stogdill (1981: 72-91), Nolte (1996: 385-398), Barnard (1972: 108), DuBrin (2010: 26-35), ไพศาล จันทรภักดี (2558: 32-33), เสถียร แป้นเหลือ (2553: 117-1 18) และกาญจน์ เรืองมนตรี (2557: 21; อ้างอิงใน Stogdill, 1981 อ้างอิงใน Bass and Stogdill, 1990)

1.2 นำกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัด มาสร้างเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

1.3 สสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนจากกลุ่มตัวอย่าง

1.4 นำผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความต้องการจำเป็น และจัดลำดับความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบ งานกิจการนักเรียน/สถานักเรียน จากสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 392 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และ ความต้องการจำเป็น ประกอบด้วยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน/ สถานักเรียนจากสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 จำนวน 192 คน ได้มาโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. องค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ พบว่า ไม่มีปรากฏหลักเกณฑ์ที่เป็นเกณฑ์ตายตัวว่ารูปแบบนั้นต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจศึกษา สำหรับการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบได้ศึกษาแนวคิดของ Stoner และ Wankle (1986: 12) แนวความคิดของ Nadler (1983: 72-90) แนวความคิดของ Mescon และ Khedouri (1985: 199) แนวความคิดของ Contemporary English แนวความคิดของ Longman (1981: 668) แนวความคิดของ Kaplan (1964: 245) และ Keeves (1988: 570) แนวความคิดของชาญชัยณรงค์ ทรงศาตรี (2552: 17) และ แนวความคิดของฉลาด จันทรมบัติ (2550: 220-221) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบที่ใช้เป็นรูปแบบเชิงภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาเพื่อให้เห็นมโนทัศน์ซึ่งเป็นโครงสร้างทางความคิด ในที่นี้รูปแบบเป็นขั้นตอนความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำนักเรียน 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 5) ด้านความเสียสละ 6) ด้านความรับผิดชอบ และ 7) ด้านวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ ดำเนินการพัฒนา 3 ระยะ ประกอบด้วย

1) ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียนโดยการสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2) ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3) ระยะที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้และการประเมินผลการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอืดดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบโดยการกำหนดภารกิจ กระบวนการ วิธีการ กิจกรรม และอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย ภารกิจ กระบวนการ วิธีการ กิจกรรมตามองค์ประกอบภาวะผู้นำนักเรียน 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านทักษะการแก้ปัญหา 5) ด้านความเสียสละ 6) ด้านความรับผิดชอบ และ 7) ด้านวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ

3. กิจกรรมการเสริมสร้าง ประกอบด้วย 3 หน่วยกิจกรรม ดังนี้

1) ชุดกิจกรรมที่ 1 มิตรภาพ ตนเองและการแก้ปัญหา ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 1 มนุษยสัมพันธ์

กิจกรรมที่ 2 ความเชื่อมั่นในตนเอง

กิจกรรมที่ 3 ทักษะการแก้ปัญหา

2) ชุดกิจกรรมที่ 2 ผู้พิทักษ์คุณธรรม ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 4 ความซื่อสัตย์

กิจกรรมที่ 5 ความเสียสละ

3) ชุดกิจกรรมที่ 3 ผู้นำยุค 5.0 ประกอบด้วย

กิจกรรมที่ 6 ความรับผิดชอบ

กิจกรรมที่ 7 วิสัยทัศน์แห่งผู้นำ

2. ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบและจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอีด้อดอนหวายขมื่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามความต้องการจำเป็นมายกร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

2.2 ตรวจสอบความเหมาะสมร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

2.3) ปรับปรุงร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

2.4) การนำร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปทดลองใช้ (try out)

2.5) การปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

3. ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปใช้

3.1 นำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปใช้กับนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดังนี้

3.1.1 นำรูปแบบไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 32 คน

3.1.2 ทดสอบความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำนักเรียนและติดตามผลการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนโรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 หลังการอบรม 2 สัปดาห์ โดยการนิเทศของผู้วิจัย

3.2 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบ

ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ได้ศึกษาแนวคิดของ Stoner และ Wankle (1986: 12) แนวความคิดของ Nadler (1983:72-90) แนวความคิดของ Mescon และ Khedouri (1985: 199) แนวความคิดของ Contemporary English แนวความคิดของ Longman (1981: 668) แนวความคิดของ Kaplan (1964) และ Keeves (1988: 570)

แนวความคิดของชาญชัยณรงค์ ทรงศาตรี (2552: 17) และแนวความคิดของฉลาด จันทรสุมบัติ (2550: 220-221)

1.2 กระบวนการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจองค์ประกอบโดยการสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิติต่อนหวายขมิ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ดำเนินการ ดังนี้

2.1) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมากร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

2.2) ตรวจสอบความเหมาะสมร่างรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน

2.3) ปรับปรุงร่างรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนและร่างคู่มือการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

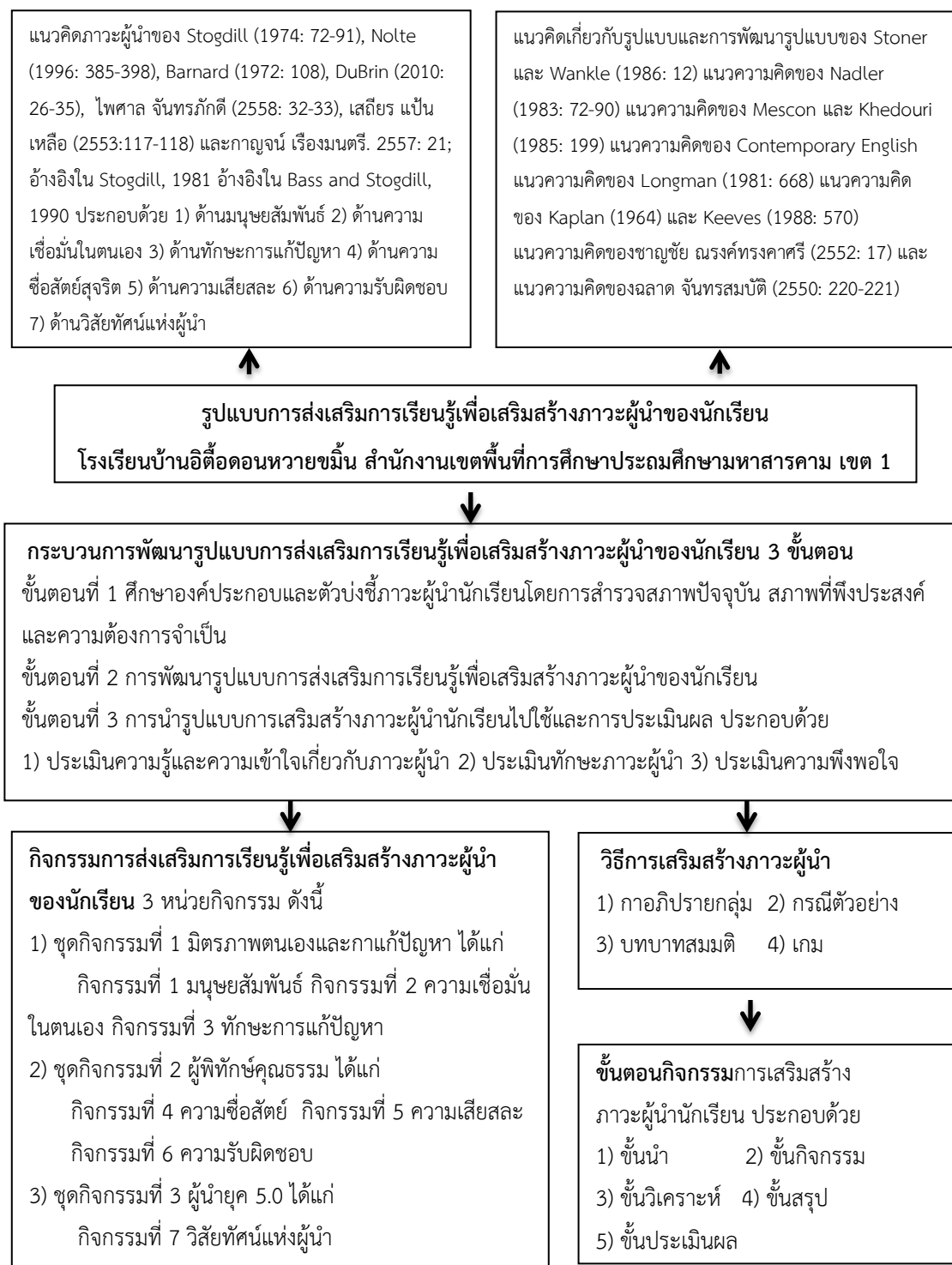
2.4) การนำร่างรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและร่างคู่มือเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปทดลองใช้ (try out)

2.5) การปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนและคู่มือการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนไปใช้และประเมินผลรูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

จากการที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำนักเรียนผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำนักเรียนและการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ

เสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน รวมทั้งได้ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สรุป
กรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำของนักเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการจูงใจ การโน้มน้าว หรือเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อนคนอื่นให้สามารถปฏิบัติตามได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนหรือ กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่มคณะบุคคล ทั้งทางกายและทาง จิตใจที่ก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความรักใคร่ชอบพอและแสดงความร่วมมือที่ดีต่อกันในการทำงานเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของตนเองขององค์กร

2) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึง คุณลักษณะที่จะช่วยให้คนเราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ ปราศจากความกลัวและความ ล้มเหลวช่วยให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าแสดงออก ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ อย่างเหมาะสม ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ ยอมรับผลที่เกิดขึ้นด้วยความพอใจและภาคภูมิใจ สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ และแก้ไขปัญหาด้วยความรู้สึกที่มั่นคง ซึ่งเป็นคุณลักษณะของผู้ที่มี สุขภาพจิตดีมีความสุขในการดำรงชีวิตความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง ทำให้สามารถมองเห็นและแน่ใจ ว่าตนมีลักษณะต่าง ๆ เช่น ความสามารถ ความรับผิดชอบ ที่จะช่วยเหลือให้ตนเองให้ประสบ ผลสำเร็จได้

3) ด้านทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการคิด แก้ปัญหา ซึ่งต้องใช้ความสามารถพิจารณาตัดสินใจที่เกิดขึ้น เพื่อจัดให้หมดไปและบรรลุ จุดมุ่งหมายที่ต้องการ จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน ที่ต้องใช้สติปัญญาในการพยายามหาทาง มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่ยังคลุมเครือและเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ในการ แก้ปัญหานั้น

4) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความถูกต้อง ตรงไปตรงมาด้วยความบริสุทธิ์ใจ ทั้งต่อตนเองและ ผู้อื่น การพูดแต่สิ่งที่เป็นจริงไม่กลบเกลื่อนไม่มีเล่ห์ เหลี่ยม ไม่คดโกง ไม่ให้ผลประโยชน์และเอาไรต์เอาเปรียบในทางมิชอบ มีความจริงใจ ปลอดจาก ความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ทั้งซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

5) ด้านความเสียสละ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการละความเห็นแก่ตัว ยินยอมและเต็มใจที่จะสละ ทั้งเวลา ร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อุทิศต่อการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ยึดประโยชน์เอามาเป็นของตนและพวกพ้อง

6) ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงภาระหน้าที่ที่บุคคลได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ มีการปฏิบัติด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงด้วยความมานะพยายาม เอาใจใส่และตรงต่อเวลาเพื่อให้งานนั้นสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

7) ด้านวิสัยทัศน์แห่งผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการเป็นบุคคลที่มองเห็นผลสำเร็จในอนาคตขององค์กรผ่านกระบวนการคิด การรับรู้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ความคิดจากข้อมูลปัจจุบัน ที่มีความน่าเชื่อถือ น่าสนใจ สามารถมองเห็นเป้าหมาย ความหวัง ค่านิยม และความน่าเชื่อถือขององค์กร

2. การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนหมายถึง การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำนักเรียนโดยการสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการนำรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนไปใช้

3. ขั้นตอนกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน หมายถึง การดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียนดำเนินกิจกรรม 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นนำ 2) ขั้นกิจกรรม 3) ขั้นวิเคราะห์ 4) ขั้นสรุป และ 5) ขั้นประเมินผล

4. วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีภาวะผู้นำ โดยใช้วิธีการเสริมสร้าง 4 วิธี คือ 1) การอภิปรายกลุ่ม 2) กรณีตัวอย่าง 3) บทบาทสมมติ และ 4) เกม

5. ผลการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ นักเรียนมีทักษะภาวะผู้นำในการดำเนินชีวิตและมีความพึงพอใจต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำนักเรียน

6. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนโรงเรียน

บ้านอิตื้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 ดังนี้ 80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้คะแนนจากผลการประเมินทักษะภาวะผู้นำนักเรียน ระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย ไม่นต่ำกว่า ร้อยละ 80 เป็นประสิทธิภาพด้านกระบวนการ 80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการสอบวัดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำนักเรียน หลังการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน ร้อยละ 80 เป็นประสิทธิภาพด้าน ผลลัพธ์

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิตื้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ซึ่งประเมินได้จากการใช้แบบวัดความพึงพอใจ โดยประเมินค่าเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

8. วิทยากร หมายถึง ครูและผู้วิจัยที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียนตามรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักเรียน โรงเรียนบ้านอิตื้อดอนหวายขม้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1